

§ 12. Виклики глобальній безпеці і шляхи сталого розвитку

Життя — це боротьба, а боротьба — це справжнє життя.

*Олена Теліга,
українська поетеса і публіцистка*

1. Як ти гадаєш, про яку боротьбу писала Олена Теліга? Як ти вважаєш, чи може людина жити без боротьби?

Чи є глобальна безпека спільною відповідальністю людства?

Із розвитком суспільства значення понять “безпека” і “відповідальність” постійно набуває нового змісту. Нині глобальна безпека — це щось значно ширше, ніж століття тому, і досягти її неможливо без глобальної відповідальності. Глобальна безпека охоплює захист від війни, стабільність у сфері екології, здоров’я, економіки, продовольства, інформації тощо. Порушення цієї безпеки спричиняє глобальні проблеми, що загрожують усьому людству. Жодна держава не здатна подолати глобальні проблеми самотійно. Саме тому це спільна справа всіх людей на планеті, незалежно від кордонів, мови чи релігії.

Глобальна безпека — система заходів, спрямованих на запобігання й мінімізацію глобальних небезпек і викликів щодо формування мирного співіснування на планеті.

2. Ознайомся з характеристикою запропонованих видів глобальних проблем.

✧ Як саме глобальні проблеми можуть впливати на твоє життя та добробут?

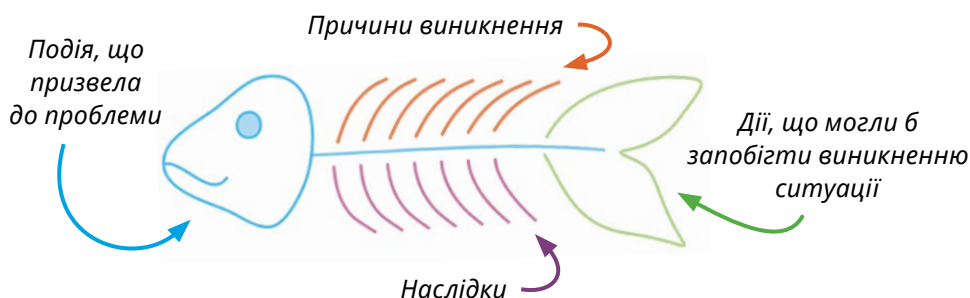
Сучасний світ має багато глобальних проблем. Серед них — екологічна криза, війни і збройні конфлікти, тероризм, небезпеки в інформаційному просторі. Через екологічні зміни все частіше стаються катастрофи, які загрожують життю мільйонів людей. Війни й тероризм приносять смерть і страх, руйнують країни, змушують людей утікати з домівок. Інформаційна небезпека — це нова загроза нашого часу. Фейки, неправдива інформація й кібератаки впливають на думки людей і навіть на політику.

Щоб розв'язати ці проблеми, потрібна співпраця між країнами, активна участь кожної людини та рішучі дії з боку держав.

3. Об'єднайтесь у групи. Виберіть для подальшого опрацювання одну з глобальних проблем: дефіцит прісної води, зміна клімату, війна, забруднення довкілля, пандемії, втрата біорізноманіття, перевиробництво, енергетична нестабільність, тероризм, продовольча криза.

- ✧ Проаналізуйте причини виникнення проблеми.
- ✧ Окресліть її можливі наслідки.
- ✧ Поміркуйте, до яких дій треба вдаватися людству, щоб запобігти появі глобальної проблеми.
- ✧ Напрацювання узагальніть у вигляді схеми "Риб'ячий скелет".

4. Якими можуть бути наслідки бездіяльності людства щодо зростання глобальних проблем? Складіть перелік із 3–5 пунктів.

5. Ознайомся з відмінностями глобальної та міжнародної безпеки.

- ✧ У чому полягає основна відмінність між глобальною та міжнародною безпекою?
- ✧ Що важливіше: державні інтереси чи планетарні?

- ## Як діяльність міжнародних організацій впливає на сталий розвиток?

- боротьба з бідністю;
- забезпечення якісної освіти;
- охорона здоров'я;
- гендерна рівність;
- мирне суспільство тощо.

Україна в 2017 році адаптувала всі цілі, унаслідок чого було визначено 86 національних завдань та 183 показники для моніторингу їх досягнень.

7. Ознайомся з цілями сталого розвитку. Поміркуй, як війна в Україні вплинула на процес реалізації цілей сталого розвитку.

8. Чому в реалізації цілей сталого розвитку важлива участь молоді? Які можливості мають підлітки, щоб долучитися до цього процесу?

Міжнародні організації відіграють важливу роль у реалізації цілей сталого розвитку. Вони діють як координатори, фінансові донори, експерти й посередники у розв'язуванні найважливіших глобальних проблем. Унесок *Організації Об'єднаних Націй (ООН)* полягає в розробленні цілей розвитку людства та контролі їх реалізації через спеціалізовані установи.

Так, спеціалізована установа ООН — *ЮНЕСКО* — відповідає за освіту, науку і культуру, підтримуючи доступ до якісного навчання.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) бореться з небезпечними хворобами світового масштабу, викорінює і зменшує тягар інфекційних захворювань. Зокрема, запобігає

поширенню СНІДу, упроваджує у світових масштабах імунізацію від тяжких інфекційних хвороб, координує фармацевтичну діяльність країн-членів ООН тощо. Усі ці дії спрямовані на досягнення цілей сталого розвитку.

Спільними зусиллями Європейського Союзу й таких структур, як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, фінансуються програми з розвитку інфраструктури, “зеленої” (альтернативної) енергетики, цифрової економіки, сприяючи економічному зростанню та зменшенню соціальної нерівності.

Діяльність спеціалізованої установи ООН — *ЮНІСЕФ* — спрямована на захист прав дітей, доступ до харчування, медичних послуг і освіти для найбільш вразливих верств населення. Така підтримка закладає основу сталого майбутнього.

9. Разом з однокласником/однокласницею виберіть одну із цілей сталого розвитку, яка, на вашу думку, є найважливішою для міста, селища чи регіону, в якому ви мешкаєте. Обґрунтуйте свій вибір.

- ✳ Уявіть, що ви працюєте в одній із міжнародних організацій. Розробіть спільний мініпроект, що сприятиме розв'язанню вибраної проблеми.
- ✳ Представте результат своєї роботи в класі у вигляді мультимедійної презентації чи плаката.

Що таке міжнародне гуманітарне право?

Оскільки у світі ніколи не припинялися війни і збройні конфлікти, людство створило міжнародне гуманітарне право (МГП) як засіб захисту людяності. Його головна мета — гуманізація ведення воєнних дій та полегшення страждань жертв війни. Міжнародне гуманітарне право складається з низки міжнародних конвенцій та протоколів, захищаючи такі категорії осіб:

Міжнародне гуманітарне право (право війни, право збройних конфліктів) — сукупність міжнародно-правових норм і принципів, які регулюють захист жертв війни, а також обмежують методи і засоби ведення війни.

- особи, які входять до складу збройних сил і надають їм допомогу, але безпосередньої участі у воєнних діях не беруть;
- поранені й хворі, а також люди з інвалідністю;
- військовополонені;
- жінки та діти.

Дотримання міжнародного гуманітарного права — це показник цивілізованості суспільства.

Згідно з нормами міжнародного гуманітарного права ЗАБОРОНЕНО

застосування сили
проти мирного
населення

торттури та нелюдське
поводження

використання забороненої
зброї, зокрема ядерної, хімічної,
біологічної, використання
касетних і термобаричних
боєприпасів

напади на лікарні, школи,
культурні установи

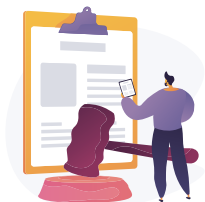
10. Яку роль відіграють міжнародні гуманітарні організації під час міжнародного збройного конфлікту відповідно до міжнародного гуманітарного права?

11. Уяви себе представником однієї з міжнародних гуманітарних організацій. Напиши звернення до світових лідерів із закликом дотримуватися норм міжнародного гуманітарного права для захисту цивільного населення в зонах воєнних дій.

12. Разом з однокласником/однокласницею ознайомтесь із ситуаціями, що можуть виникнути під час війни чи збройних конфліктів. Проаналізуйте, які норми міжнародного гуманітарного права було порушено. Обговоріть, хто і як повинен відповідати за скоєні дії? Які мають бути наслідки для порушників?

Вивчення, поширення й дотримання норм міжнародного гуманітарного права — обов'язок кожної держави й кожного свідомого громадянина світу. Адже саме вони захищають людську гідність під час збройних конфліктів, забезпечують гуманність у найскладніших умовах і нагадують, що навіть війна має свої межі й заборони. Тому знання й дотримання міжнародного гуманітарного права — це не лише юридич-

ний обов'язок, а й моральна відповідальність, що сприяє миру, справедливості й міжнародній співпраці.

1. Міжнародна безпека є фундаментом мирного співіснування держав, натомість глобальна безпека гарантує виживання людства загалом.
2. Сталий розвиток — це стратегія збереження планети для майбутніх поколінь, що поєднує економічне зростання, соціальну рівність і турботу про довкілля. Ця стратегія передбачає виконання 17-ти цілей, які кожна країна адаптує до національних умов.
3. Міжнародні організації є рушійною силою сталого розвитку в усьому світі. Завдяки їм держави об'єднують зусилля, діляться досвідом, одержують фінансову і технічну допомогу.
4. Міжнародне гуманітарне право — це фундаментальний механізм захисту людяності в умовах війни. Вивчення, поширення і дотримання його — обов'язок кожної держави й кожного свідомого громадянина світу.

